quòd DEI donis ac virtutibus ampliſſimis referta, quod eadem Virgo & Mater, quòd inter omnes omnium temporum mulieres benedicta, quòd Regis Regum Chriſti DEI & Domini noſtri parens, proinde inventrix gratiæ, ac genitrix vitæ nobis extitit.

CAPUT III.

DE CARITATE ET DECALOGO.

Quid eſt Caritas?

Matth. 22, Luc. 10. INfuſa à DEO virtus, quâ DEUS propter ſe diligitur, proximus autem propter DEUM.

Quot ſunt Caritatis præcepta?

Deut. 6. Matth. 22. Duo principalia: Diliges Dominum DEum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex totis viribus tuis: hoc eſt primum & maximum mandatum; ſecundum verò ſimile huic: Diliges proximum tuum ſicut teipſum. In his præceptis univerſa Lex pendet, & Prophetæ.

Quo indicio ſe prodit Caritas erga Deum?

1. Joan. 5. Joan. 14. Si ejus obſerves mandata. Hæc eſt enim caritas DEI, ut mandata ejus cuſtodiamus, & mandata ejus gravia non ſunt. Et Chriſtus ipſe docet: qui habet mandata mea, & ſervat ea, ille eſt, qui diligit me.

Quomodo ſe prodit & agnoſcitur caritas erga proximum?

1. Cor. 13. Phil. 2. Caritas patiens eſt, benigna eſt, caritas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati; omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet.

Cur præcepta Decalogi decem proponuntur?

Etſi duo ſint caritatis præcepta, in quibus plenitudo Legis verſatur; tamen præcepta Decalogi idcirco adjiciuntur, ut perſpicuè magis omnes intelligant, quæ ad caritatem tum DEO, tum proximo exhibendam pertinent.

Quæ

Quæ sunt præcepta Decalogi?

Primum.

Ego sum Dominus Deus tuus: Non habebis Deos alienos coram me: non facies tibi sculptile, ut adores illud. Exod. 20. Deut. 5. Matth. 5. & 19.

Secundum.

Non assumes nomen Domini DEI tui in vanum: nec enim insontem habebit Dominus eum, qui assumpserit nomen Domini DEI sui frustra.

Tertium.

Memento, ut diem Sabbati sanctifices.

Quartum.

Honora patrem tuum, & matrem tuam, ut sis longævus super terram, quam Dominus DEUS tuus dabit tibi. Luc. 18. Marc. 10.

Quintum.

Non occides.

Sextum.

Non mœchaberis.

Septimum.

Non furtum facies.

Octavum.

Non loquêris contra proximum tuum falsum testimonium.

Nonum.

Non concupisces uxorem proximi tui. Rom. 2. & 13.

Decimum.

Non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non Asinum, nec universa, quæ illius sunt.

Quid sibi vult primum præceptum?

Non habebis Deos alienos.

Prohibet ac damnat idololatriam, seu cultum falsorum Deorum, artem magicam, vel divinatoriam, observationes superstitiosas, omnem denique cultum impium. Ediverso autem requirit, ut unum Deum optimum, maximum credamus, colamus & invocemus. Exod. 22. Deut. 4. & 6. Eccles. 34.

Licétne Sanctos colere & invocare?

Licet, non ad eum quidem modum, quo jubemur DEUM colere & invocare, tanquam creatorem, & redemptorem, & largitorem bonorum omnium: at longè inferiore gradu, nimirum veluti dilectissimos DEI amicos, Tob. 12. Dan. 10. 2. Machab. 15. Apoc. 8. Chrysost. hom. 66.

ad popul. Antioch. Damasc. 14. Orthod. fid. c 16.

cos, nostrósque apud ipsum intercessores & Patronos.

Huicne præcepto adversatur usus imaginum Christi, ac Sanctorum?

Athan. Serm. 4. contra Arian. Conc. Nic. II. Act. 6. Conc. Trid. Sess. 25.

Nequaquam; quia præcepto huic: non facies tibi sculptile, causa mox additur: ut adores illud; videlicet ethnicorum more, qui falsorum Deorum statuunt simulacra, & idola sua impiè colunt: nos autem in imaginibus Christum & Sanctos, quos repræsentant, pio à majoribus tradito more veneramur.

Quid secundum prohibet?

Non assumes nomen Dei tui in vanum.

Lev. 19. Eccl. 23. Matth. 5.

Vetat abusum divini nominis & irreverentiam, quæ committitur â perjuris, blasphemis, per Deum, Sanctos, vel creaturam aliquam, absque gravi causa, veritate, ac reverentia jurantibus.

Quid imperat tertium præceptum?

Memento, ut diem Sabbati sanctifices?

Exod. 20. Deuter. 5. Levit. 23. Hieron. in c. 4. ad Galat.

Vult Sabbatum, seu diem festum in Ecclesia piis operibus celebrari: quod fit adeundo Templum, & audiendo Missam. Laborare autem hoc tempore, & occupationibus deditum esse servilibus, planè interdicit.

Quid injungit quartum?

Honora Patrem & matrem.

Deut. 5. Ephes. 6. Coloss. 3. 1. Petr. 2.

Ut his, qui secundùm DEUM vitæ nostræ sunt authores, reverentiam, obedientiam, opémque præstemus, ac omni demum officii genere illis ipsis satisfaciamus. Deinde jubet, ut magistratus cùm civiles, tum Ecclesiasticos parentum & majorum loco habeamus, illorum dicto lubentes pareamus, & revereamur potestatem, atque authoritatem.

Qua ratione potestatem & authoritatem Ecclesiasticam reverebimur?

Luc. 22. Actor. 15. & 16. 2. Thess. 2. 1. Cor. 11. 1. Thess. 4. Irenæus l. 4. adv. hæres. c. 43.

Videlicet si sacris & œcumenicis Conciliis, si receptis Apostolorum ac Patrum institutis ac decretis, si probatis majorum consuetudinibus, denique si summis Ecclesiæ Pastoribus ac Pontificibus tribuerimus, quam singularem illis debemus, observantiam, obedientiámque. Ubi vel maximè peccant, qui cultum divinum, & sanctiones, ceremoniásque Ecclesiasticas convellunt atque

que contemerant; tum qui Synodis & Pontificibus obtrectant, ac in Sacerdotum jura & templa involant, sacra profanantes.

Quid sibi vult quintum præceptum?

Non occides.

Prohibet vim externam, cædem, & injuriam omnem, quæ corpori & vitæ proximi adferri possit. Ad hæc iram, odium, rancorem, indignationem, & quosvis affectus ad proximi læsionem quovis modo spectantes excludit & penitus resecat. Gen. 9. Levit. 19. Matth. 5.

Quid vetat sextum?

Non mæchaberis.

Fornicationem, adulterium, & obscœnos illegitimósque concubitus, tum quidquid honestati, verecundiæ, & ingenuo pudori adversatur. Nam & qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam mœchatus est eam in corde suo. Matth. 5. 1. Cor. 6. Ephes. 5.

Quid præcepto septimo cavetur?

Non furtum facies.

Omnis rei alienæ illicita contrectatio & usurpatio: ùt fit in furto, rapinâ, usurâ, lucris injustis, dolis malis; & iniquis contractibus: demum quibusvis commutationibus, & distributionibus, quibus Christiana caritas læditur, & proximus circumvenitur. Levit. 19. Matth. 5. Luc. 6. Actor. 8. Rom. 13.

Quid in octavo agitur?

Non loquêris contra proximum tuum falsum testimonium.

Interdicitur testimonium falsum, mendacium, perjurium, & omnis linguæ contra proximum abusus: ùt est in susurronibus, detractoribus, maledicis, adulatoribus, mendacibus, ac perjuris. Levit. 10. Exod. 13. Coloss. 3. Ephes. 4.

Quid postrema duo præcepta?

Non concupisces uxorem, nec rem proximi.

Vetant concupiscentiam uxoris, ac rei alienæ: quoniam quod alienum est, haud solùm injustè, & pro libidine nostra occupare non licet; sed ne voluntate quidem ad illud appetendum ferri debemus; ita ut nostris Deut. 5. Matth. 5. Rom. 13. Psalm. 62.

rebus

bus contenti, absque omnia invidia, æmulatione, & cupiditate vivamus.

Quæ summa, quísve finis præceptorum Décalogi?

Exod. 32. & 14. Matth. 29. Luc. 10. Rom. 2.

Nimirum, ut DEus & proximus sincerè diligantur: cujus rei symbolum fuit in duas tabulas Decalogi à Deo facta distinctio. In priore quidem tabula tria docentur, quæ ad caritatem Dei; in secunda verò septem, quæ ad dilectionem proximi spectant, explicantur.

Quâ ratione præcepta primæ tabulæ Caritatem DEI edocent?

Ezech. 11. Malach. 1. Matth. 4. & 11.

Quoniam tollunt & prohibent vitia cultui, honoríque Dei maximè contraria: idololatriam, apostasiam, hæresin, perjurium, superstitiones: admonent autem verum purùmque DEI cultum corde, ore, ac opere fideliter exhibendum esse: quod ubi fit; utique solus verus DEUS cultu latriæ colitur & adoratur.

Quomodo præcepta secundæ tabulæ Caritatem proximi explicant?

Matth. 7. Joan. 12. & 15.

Eo ipso, quòd nostrum erga proximum officium ordine complectuntur: videlicet, ut non solùm Majores honoremus, sed etiam opere, verbis ac voluntate prodesse omnibus, & nocere nemini studeamus, sive corpus proximi, sive persona juncta conjugio, sive bona fortunæ considerentur.

Quæ summa est præceptorum de proximo diligendo?

Tob. 4. Luc. 6.

Hæc ipsa nimirum: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris: omnia verò, quæcunque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim lex & Prophetæ.

Súntne præter Decalogum alia præcepta?

Matth. 18. & 23. Luc. 10. Joan. 20.

Sunt utique, nec solùm utiliter illa, verùm etiam necessariò observanda, præsertim Ecclesiæ præcepta, cui velut sanctissimæ Matri, Sponsæque Christi aures & mentes præbere Catholici filii omnes debemus.

Quot sunt præcepta Ecclesiæ?

Præcipuè quinque numerantur.

Primum.

Conc. Lugdun. Can. 1. de Consecrat. D. 3.

Statutos Ecclesiæ festos dies celebrato.

Secun-

Secundum.

Sacrum missæ officium diebus festis reverenter audito. Conc. Agathense Can. 47.

Tertium.

Indicta certis diebus jejunia, & à quibusdam cibis abstinentiam observato. Can. Apost. 68. Ignat. Epist. ad Philippenses.

Quartum.

Peccata tua Sacerdoti proprio, aut alteri cum ejus facultate singulis annis confitetor. Conc. Later. IV. Can. 21.

Quintum.

Sacrosanctam Eucharistiam, ùt minimùm semel in anno, idque circa festum Paschæ sumito. Conc. Trid. Sess. 13. Can. 9.

Quem fructum adfert horum observatio præceptorum?

Hæc atque id genus alia Ecclesiæ tum instituta, tum præcepta, primùm fidem humilitatem, & obedientiam Christianam exercent: deinde cultum divinum, honestam disciplinam, & publicam tranquillitatem alunt, conservant & ornant; eóque mirificè conferunt, ut decenter & ordine cuncta in Ecclesia peragantur; præterquàm quòd æternam vitam meremur, si illa ex caritate observemus. 1. Cor. 14. Gal. 2. Phlip. 4.

CAPUT IV.

DE SACRAMENTIS.

Quid est Sacramentum?

EST invisibilis gratiæ signum visibile, ad nostram sanctificationem divinitus institutum: aliud est enim, quod in Sacramento videmus, aliud quod in eo accipimus: signum videmus externum; occultam verò & spiritualem gratiam, quæ res dicitur Sacramenti, accipimus. Augustin. l. 10. de civit. D. c. 5. Ambros. l. 4. de Sacram. c. 4. Conc. Florent. in doctr. de Sacram.

Quot sunt Sacramenta?

Septem, quæ à Christo Domino instituta, ab Apostolis tradita, & in Ecclesia Catholica semper conservata ad nos usque pervenerunt: Sunt autem hæc: Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema Unctio, Ordo, Matrimonium. Conc. Trid. Sess. 7. can. 4.

Quare